గ్రహణం

పోలీసు వాహనం రాజమండ్రి జైలు ముందు నుండి కదిలింది. అంతకు ముందే హైదరాబాద్ వరకున్న అన్ని పోలీస్ స్టేషన్లకు మెసేజ్ వెళ్ళింది.

తన రచనల ద్వారా ప్రజలకు ప్రశ్నించమని నేర్పుతూ ప్రభుత్వాన్ని పడగొట్టే కుట్ర పన్నుతున్నాడన్న నేరం మోపి, విచారణ నిమిత్తం హైకోర్టుకు తీసుకువెళుతున్న ప్రజాకవి రాజం ను మార్గమధ్యంలో పోలీసుల నుండి తప్పించి తీసుకొని వెళతామని అజ్ఞాత వ్యక్తుల ఫోను.

వ్యాన్ విజయవాడ దాటి, కోదాడ దాడి సూర్యాపేట చేరుకుంది. జాతీయ రహదారిలోని అంబేద్కర్ విగ్రహం దగ్గర గుంపులు గుంపులుగ జనం.

పోలీసులు తుపాకులు సర్దుకున్నారు. పోలీస్ ఆఫీసర్ కాస్త అసౌకర్యంగా కదిలి, మెసేజ్ గుర్తుకు రాగా ......

" సార్ వీళ్ళంతా మీ ఫాలోయర్స్ కారు కదా ? " రివాల్వర్‌ను ఓసారి తడుముకుంటూ అన్నాడు.

అప్పటి వరకు చదువుతున్న పుస్తకం పేజీల్లో నుండి చూపులను పోలీస్ ఆఫీసర్ వైపు మరల్చి, ఓ చిరునవ్వు నవ్వి జనం వైపు చూశాడు.

" డ్రైవర్, వ్యాన్‌ను మలుపుకొని పాత రోడ్డు గుండా పోనీ " అన్నాడు పోలీసాఫీసర్.

వ్యాన్ పట్టణం మధ్యనుండి పొట్టి శ్రీరాములు బొమ్మ దగ్గరకొచ్చేసరికి మళ్ళీ జనం. ఈసారి గుంపులు గుంపులుగా కాదు ఒక వరుసలో నినాదాలిస్తూ నడుస్తున్నారు. ఆడవాళ్ళ చేతుల్లో ఖాళీ నీళ్ళ కుండలు.

పోలీసు ఆఫీసర్ వైర్‌లేస్ ఆన్ చేసి...

"హల్లో హల్లో పోలీస్ స్టేషన్ "

"హల్లో హల్లో యస్. స్టేషన్ ఇన్‌ఛార్జి "

"హల్లో ఈ జనం ఓవర్ "

"హల్లో హల్లో వాళ్ళు నీళ్ళకోసం ధర్నా చేయడానికి మండలాఫీసుకు వెళుతున్నారు. మీరు ఫార్వార్డ్ కావచ్చు "

ఆ నాలుగు మాటలతో వైర్‌లేస్ ఆఫ్ అయింది.

వ్యాన్ వేగం పెరిగింది. నార్కెట్‌పల్లి, చిట్యాల దాటి గుడ్రాంపల్లి చేరింది.

రాజం రోడ్డుకు ఇరువైపులా చూస్తూ ఊరు ఏమంతగా మారలేదు. ఆవే పెంకుటిండ్లు, ఒకటి రెండు కొత్త డాంబరు రోడ్లు. అదనంగా కట్టె కోత మిషన్. పోలీస్ ఆఫీసర్ వైపు మళ్ళి -

"సార్ ముందు పంతంగి ఊరొస్తుంది. అక్కడ ఓ నిముషం ఆపండి. అది మా ఊరు అన్నాడు " రాజం.

పోలీసాఫీసరుకు ఆపాలని లేకున్నా ప్రముఖ కవి అని గుర్తుకు రాగానే -

" మీకు ఓ ఊరేంటి సార్, మీరే ఊళ్లో ఉంటే ఆదే మీ ఊరు " అన్నాడు.

ఈసారి మెల్లగా శబ్దం లేని నవ్వు నవ్వాడు రాజం.

"వీలుంటే ఒక్క నిముషం " అంటూ పుస్తకాన్ని మూసి పక్కకు పెట్టాడు.

"తప్పకుండా సార్ "అంటూ డ్రైవర్‌కు సైగ చేశాడు. వ్యాన్ ఆగింది. అందరూ దిగారు.

ఒకప్పుడు రోడ్డుకు కిలోమీటర్ దూరంలో ఉన్న ఊరు యిపుడు రోడ్డు దగ్గరికి చేరింది. ఒత్తుగా వున్న తాటిచెట్లు పోయి చిక్కగా కంప చెట్లు పెరిగాయి. బంగారు పూలతో అందంగా కనిపించే తంగేడు పొదలు మచ్చుకు లేవు ! చుట్టూ కలియ చూస్తూ బాల్యాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకోసాగాడు. ఎవరూ రాజంను గుర్తుపట్టలేదు. అందరూ రాజంను చూస్తూ నిలుచున్నారు. ఆయనకిపుడు ఏభది ఏళ్ళు. సగం నెరిసిన గడ్డం, సన్నని ఫ్రేం కళ్ళద్దాలు.

ఊరి పిల్లలకు ఆయన అసలు తెలియదు.

యువతీ యువకులు ఆయన్ని చూడలేదు.

ఆయనా ఎవర్నీ గుర్తు పట్టలేక పోతున్నాడు.

తన బాల్యాన్ని బెదరగొట్టింది ఊరు !

తన కుటుంబాన్ని చెదరకొట్టింది ఊరు !!

"కవి గారూ ఇక వెడదాం " పోలీస్ ఆఫీసర్.

రాజం కదిలాడు. అతని వెంట తుపాకులు నడిచాయి. ఆ తరువాత వాహనం కదిలింది. రాజం తల నిండా గతం తాలూకు ఆలోచనలు కదిలాయి.

* * *

గుడి గుర్తొచ్చింది.

తరువాత ఆనాటి ఊరు గుర్తొచ్చింది.

ఆ రోజు దేవుని పెళ్ళి జరిగి సాయంత్రం ఊరేగింం తరువాత తమ తమ ఇళ్ళకు వెళుతున్న

అందరితో పాటు డప్పులు కొట్టి పై నుండి వేసిన పైసలను అందుకొని ఇళ్ళకు వెళుతున్న డప్పుల వాళ్ళలో మా అయ్య ఒకరు. అంత వరకు అయ్య వెంట నడిచి నేనొస్త పద అని అక్కడే నిల్చుని చుట్టు చూస్తున్న నా తలలో రకరకాల ఆలోచనలు.

ఆ గుళ్లో దేవుడు ఎలా వుంటాడో మా పెద్దలు ఎవ్వరూ చెప్పలేదు. వాళ్ళూ ఎన్నడూ చూడలేదట. అంతే కాదు వాళ్ళు దేవుడు అని మాత్రమే అనాలి. రాముడు అని గూడ అనొద్దు. ఊరి బ్రాహ్మణులందరినీ పేర్లు పెట్టి పిలవద్దు. అయ్యగారు, పంతులు అనాలి. చిన్న పిల్లలను కూడా చినపంతులు అని పిలవాలి. ఒక రోజు నాతో పాటు చదువుకుంటున్న కరణం కొడుకును పేరు పెట్టి పిలిస్తే వాళ్ళ నాయనమ్మ విని -

“ ఏందిరా మా అబ్బాయిని పేరు పెట్టి పిలుస్తావు ? చిన పంతులు అనలేవూ?” అంటూ గుడ్లురిమింది ఇంకా గుర్తుంది.

“వస్తే నాలుగక్షరాలు రావచ్చు, కానీ పుట్టిన కులం ఎక్కడికి పోద్దిరా ? ”అని అన్నది యింకా మరిచిపోలేదు. గుంజలకు కట్టి వుంచిన ఆరిపోయిన దివిటీలను విప్పదీసి ఒకచోట వేస్తున్నారు మంగలి యాదయ్య, చాకలి పెంటయ్య. మసక చీకటి. మెల్లగ నడిచి పందిరి దగ్గరకొచ్చి గుంజ చాటుకు నిలుచున్నాను. అప్పుడు దేవుడు కాస్త దగ్గరయ్యాడు. అయినా కనిపించడంలేదు. దర్వాజా దగ్గరికెళ్ళాలి. అప్పుడు కనిపించొచ్చు. మా తాత చూడలేదు. మా తండ్రి చూడలేదు, అసలు వాళ్ళెవరూ ఆ బాట దాటి రాలేదట. ఇక పందిట్లోకి వచ్చేదెక్కడిది ? దేవున్ని చూడాలి ! కానీ నన్ను ఎవరైనా చూస్తే ? తల నిండా ఆలోచనలు, వంటి నిండా భయం.

ఉన్నట్టుండి తల మీద ఏదో బలమైన హస్తం ! అంతే కాళ్ళలో వణుకు వచ్చి కళ్ళలో బైర్లు కమ్మాయి. మెల్లగా చేత్తో అదిమి చూశాను. అది పూజారి చేయి కాదు. పందిరికి కట్టిన తోరణం నుండి జారిపడ్డ మామిడి కొమ్మ. వణుకు తగ్గి గుండెలో కాస్త ధైర్యం చేరింది.

దేవున్ని చూడాలన్న ఆ బలమైన కోరిక బెదురును తగ్గించింది. అడుగులో అడుగు వేస్తూ మెల్లగా వెళ్ళి దర్వాజ దగ్గర నిల్చున్నాను. ఎవరో వస్తున్న పాదాల అలికిడి. అంతే అలాగే బాజును పట్టుకొని గోడకు బల్లిలా ఆనుకొని నిలుచున్నాను. వస్తున్న వాళ్ళ పాదాల చప్పుడు మరీ దగ్గరౌతూ వుంది. గుండె వేగం పెరగసాగింది. వళ్ళంతా నీళ్ళు నింపిన కొత్త కుండైంది.

దేవునికిచ్చిన కొత్త బట్టల మూటేమో పెంటయ్య భుజాన, కొబ్బరి పచ్చెలు, పండ్లు, ఫలాలున్న గంప ఉన్నట్టుంది. యాదయ్య తల మీద సరిగ్గా కనబడనీయని చీకటి కదా. ఒకరి వెనకొకరు బయటకు నడిచారు. నన్ను చూడనందుకు ముందు వాళ్ళకొక దండం పెట్టి, ఇక లోపలికెళ్ళొచ్చు అనుకుంటూ దర్వాజా వైపు మళ్ళాను. ఎదురుగా తుపాకీలాగా

అంచు కర్ర, దానితో పాటు ఎవర్రా అన్న భయంకరమైన గొంతు. ముందుకు వేయటానికి ఎత్తిన పాదం తెలియకుండానే వెనక్కు వెళ్ళింది. దేవున్ని చూడాలనుకున్న నా ఎదురుగా దయ్యం లాంటి ఆకారం. గొంతులో తడారింది. అక్కడినుండి పరుగో పరుగు.

* * *

మరునాడు ఉదయం కరణం గారి వాకిట్లో ఆయ్య తల వంచుకొని నిలుచున్నాడు. అమ్మ ఏడుస్తూ కొంత దూరంగా వేప చెట్టు చాటున నిలుచుంది. అయ్య పక్కన నేను చుట్టూరా మరో పదిమంది ఇతర కులాల పెద్దలు.

కరణం చూపుల్లో నిప్పులు రాలుతున్నాయి. ఒకచేతిలో పంచె కొంగు, మరో చేతిలో అంచు కర్ర, కిర్రు చెప్పులతో అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాడు. అవి మా అయ్య కుట్టినవే. వాటి అల్లికలు అమ్మ అల్లినవే. తము చేసినవే అయినా అప్పుడు మాత్రం తమ మీద పడ్డట్టు కనిపించాయి. ఎందుకంటే రెండు మూడుసార్లు చెప్పును చేతుల్లోకి తీసుకో జూసిన కదలికలు. కరణం మరోసారి గుడ్లురిమి చూస్తూ -

" ఎన్నడైనా యిట్ల జరిగిందని విన్నారా ? "అంటూ అక్కడ ఉన్న పెద్దల వైపు చూశాడు.

"అపవిత్రం , అమంగళం, గ్రామానికి గండం " నుదుట, ఎద భాగాన విభూతి, మెడలో రుద్రాక్ష మాల, నడుముకు ఉత్తరీయంతో ఆ ఊరి పూజారి.

ఆయన మాటలు అక్కడ పల్లేరు కాయల్లా పరుచుకున్నాయి.

" ఏదైనా శాంతి ఆలోచించండి " సాతాని పంతులు సలహా.

" ఏం శాంతి చేస్తారు ? ఎంత ఖర్చు అవుతుంది ? ఎవరు భరిస్తారు ? " కరణం.

"నిన్న దేవున్ని లగ్నం చేయడానికే ఎందరికో పట్టుపంచెల్ని పెట్టవలసి వచ్చింది" ఆ పూజారి మాటలో కొంత అలసట కల్సి వుంది. మరి ఆయన బరువైన శరీరం వల్ల వచ్చిందో అంతకు ముందు జరిగిన వేడుకల పని భారం వల్ల వచ్చిందో లేక మా మీదున్న విద్వేషం వల్ల వచ్చిందో !

"అయితే ఊర్కోమంటారా ? "కరణం

"ఊరుకుంటే ఊరికి అరిష్టమండీ " పూజారి.

"చెప్పండి ఏం చేద్దాం "

"ముందు అంటు పడ్డ గుడికి వెల్లవేయాలి. మిగతా విషయాలు తరువాత "పూజారి.

" అయితే కానీయండి. ఆ ఖర్చును ఆని తండ్రి ఈరిగాని దగ్గర వసూలు చేయండి"

అప్పుడు అయ్య చేతులెత్తి నమస్కరిస్తూ అందరివైపూ చూశాడు. అక్కడున్న ఎవ్వరూ అయ్య వైపు చూడలేదు. అందరూ అంతే అన్నట్టు తలలుదించి నిలుచున్నారు.

అది గ్రహించిన అయ్య తలపాగను తీసి కిందుంచి మోకాళ్ళ మీద వంగి చుట్టూ చూస్తూ గులాపోన్ని తమరే కాపాడాలి. వంటి మీద అంగీ లేనోన్ని ఇక్కన్నించి తెచ్చేది అన్నాడు.

అయ్య తలపాగను అక్కడుంచలేదు. తన తలనే, నా తలనో తీసి నేల మీద పెట్టినట్టనిపించింది.

"పూటకు లేనోళ్ళం, మేమెక్కడ తెచ్చిస్తం దొరలూ ? మా దయగల తండ్రులు, కనికరించండ్రి. ఆడు తెల్వక ముట్టుకుండు" అన్న మాటలు వినగానే వెనక్కు చూశాను. చెట్టు చాటునుండి జోడించిన చేతులు మాత్రమే కనిపించాయి. అవి ఊరికి చాకిరి చేసి నలుపెక్కిన చేతులు. వాటికి అరిగి రంగు వెలసిన మట్టిగాజులు.

"అప్పుసెయ్యి" అప్పటి వరకు చేతిలో కదిలే కర్రను కదలకుండ పట్టుకుంటూ అన్నాడు కరణం.

"అప్పెవరిస్తారు తండ్రీ" అంటూ అయ్య లేచి నిల్చున్నాడు.

"నీకో బర్రె ఉన్నట్టుంది" పూజారి ఏదో గుప్త నిధిని గుర్తు చేసినట్టు.

"దాన్ని అమ్మొచ్చు" వాకిట్లో వున్న గడ్డిపోచను కర్రతో పొడుస్తూ చూపులను దాని మీదే వుంచి అన్నాడు.

"ఆకలైనా, దూపైనా, దాని పాలె, సారెడు సల్ల తాగి పొద్దు గడుపుతం. పిల్లగానికి ఇన్ని పాల సుక్కలు, దాన్నమ్మితే బతకలేం" అంది అమ్మ చెట్టు చాటునుండే.

కరణానికి ఏదో తట్టినట్టు రెండడుగులు ముందుకేసి అందర్నీ దగ్గరికి రమ్మని సైగ చేసి గుస గుసలాడి -

"ఊరిగ అల్కటి మార్గం చెపుతం . ఈ పని అయితది"

ఓ కన్ను సగం మూసి తెరుస్తూ తలనాడించాడు.

"దొర. అయ్యేదయితే అంతకన్నా కావలసిందేముంది"

"నువ్వేంటవు మరి నీ కొడుకింటడా"

"తప్పు చేసింది ఆడే కదా ఇనిపిస్త సెప్పండ్రి" అంటూ దోసిలి పట్టాడు.

"వాన్ని ఎవరి దగ్గరన్నా జీతం కుదిర్చి అప్పు తీసుకరా"

"అమ్మో నేను చదువుకొనాలె" అంటూ వెళ్ళి అమ్మ ఒడిలో ముఖం దాచుకున్నాను.

"ఊరిగా కర్ణపాయన అన్నట్టు కొడుకును జీతం వుంచరా" పూజారి.

"నేను జీతం వుండ, చదువుకుంట" ఈసారి పెద్దగా అరిచాను.

"అదృష్టం లేకపోతే ఆ బర్రెనమ్మురా. ఊరకే ఆలోచించేదేంది ?"

అక్కడున్న పెద్దలలో నుండి మరో సలహా.

అయ్య ఏమనుకున్నడో ఏమో, వంగి తల రుమాలునందుకొని సంకలో పెట్టుకొని "యిప్పుడే వస్త "అని చెప్పి మమ్ములను అక్కడే వుండమని సైగ చేసి యింటివైపు నడిచాడు. అమ్మా నేనూ వేప చెట్టు మొదటనే నిల్చున్నాం. కొంచెం ఎండెక్కింది. అక్కడ వున్న వాళ్ళ మధ్య గుస గుసలు.

కొంత సేపయ్యాక వాళ్ళు కోరినట్టుగానే బర్రెను, దూడను కొట్టుకొచ్చి అక్కడున్న వేపచెట్టుకు కట్టేశాడు. అమ్మ కళ్ళనుండి కన్నీటి ధారలు. ఏదో అనబోయిన అమ్మవైపు గుడ్లురిమి చూసి, నోరెత్తద్దు అని కళ్ళతోనే సైగ చేశాడు. అమ్మ తల వంచుకొని దుఃఖాన్ని మింగుతుంది.

అయ్య చేతులు జోడించి అందరి వైపు చూస్తూ

"ఈ బర్రె మీదేలే" అన్నాడు అంతే కాదు, "పూటకు లేకున్నా మాట పడను" అని కూడా అన్నాడు.

ఎవరు చప్పుడు చేయలేదు.

అమ్మ ఎదలోని బాధను నెమరేసికొంటుంది.

"దీని పాలు తాగి బతుకుతున్నం, "తన్నుకొస్తున్న దుఃఖాన్ని ఆపుకొని అమ్మని వదిలించుకొని అందరి ముందుకు వెళ్ళి -

"ఇక దేవున్ని కడుగుతరో, మనిషి ముట్టుకుంటే మైలపడ్డ గుడినే కడుగుతరో మీ ఇష్టం "ముక్కు పుటలు కదులుతు ఉండగా చుట్టూ చూస్తూ అన్నాను.

"ఏంరో చిన్న పెద్దలేకుండా ఉపన్యాసం ఇస్తుండవు "పూజారి.

"ఉన్నది ఉన్నట్టంటే ఊరు అచ్చిరాదు అని అప్పుడప్పుడు అంటూ ఉంటారు కదా. ఇప్పుడూ అంటున్నాం. అందుకే మేమే ఈ ఊరొదిలి పోతాం రావే" అంటూ అయ్య చెయ్యి పట్టుకొని చెట్టు దగ్గరికి వచ్చి, ఓ సారి బర్రెను, దూడను చేతితో తాకి అమ్మ చేయిని పట్టుకొని అక్కడి నుండి కదిలాము. ఆ ఊరును వదిలాము.

'ఊరంటే ఇల్లు వాకిళ్ళే కాదు ! ఊరంటే మనుషులు కాదా ?

అపుడు అమ్మ నా నోరు మూయగలిగింది. ! ఇపుడు ప్రభుత్వం జైల్లో పెట్టగలిగింది. అయినా నా ఆలోచనలను ఆపగలారా ? నా పెన్నును మూయగలరా? ' వ్యాన్‌హైకోర్టు ఆవరణలో ఆగింది.

మెట్ల మీద నల్లకోట్ల వాళ్ళ కోలాహలం.

పైన కోర్టు భవనపు గోడల అంచులకి తలకిందులుగా వేలాడుతున్న గబ్బిలాలు.

●